

Dedicat „Zilei internaționale a copilului“, concertul din data de 1 iunie, dirijat de Cristian Mandeal, a prezentat unui numeros public trei foarte tinere interprete — le-am numit pe Diana Moș, cl. a IX-a la Liceul de artă „G. Enescu“, violoncelista Andreea Márkos, cl. a X-a și pianista Maria-Selena Pop, cl. a XI-a (ambele eleve ale Liceului de artă din Cluj-Napoca) — în lucrări de mari pretenții cum sînt: *Concertul în mi minor pentru vioară și orchestră* de F. Mendelssohn-Bartholdy, *Concertul în la minor pentru violoncel și orchestră* de C. Saint-Saëns și *Concertul nr. 1 pentru pian și orchestră* de S. Prokofiev. Din capul locului trebuie spus că evoluția protagoniștilor a fost răsplătită cu vii aplauze de toți cei prezenți în sală, care au apreciat astfel aplombul (în ciuda unor curențe de ordin tehnic) al Dianei Moș, sensibilitatea și naturalețea exprimării Andreei Márkos, — cu un sunet frumos dar mai puțin opulent — și mai ales dezinvolura și rafinamentul muzical și pianistic al Mariei Selena Pop, diferența de vîrstă punindu-și, fără îndoială, amprenta asupra valorii prestației acestor tinere interprete, care merită și în continuare toată atenția noastră.

Cel de al doilea concert al ciclului „Din creația compozitorilor clujeni“, dedicat de astă dată lui Valentin Timaru, a cuprins, din lucrările mai vechi, un *Interludiu* (interpretat de Ansamblul de percuție condus de Grigore Pop), fragment extras din oratoriul *Pe urmele Mioriței*, unde materialul muzical înveșmîntat în culorile pitorești ale unor instrumente ca: toaca, tălângile, zurgălăii ș. a. evoluează pe un traseu perfect arcuit, pe parcursul căruia alaiul suentelor pornește și revine la starea de repaos, asemeni unor gânduri frumoase, pline de înțelepciune —, apoi *Cadența pentru contrabas și percuție* despre care am mai scris cu alte prilejuri, extrasă din *Dublul concert* pentru respectivele instrumente (interpreți, aceiași de atunci și în prezentul concert: Dorin Marc și Grigore Pop), precum și *Sonata pentru oboi solo*, bine cunoscută publicului datorită excelentului oboist Aurel Marc (interpretul ei și cu această ocazie), înrudită ca atmosferă și limbaj — după cum însuși autorul o spune în programul de sală — cu *Variațiunile pentru pian*, lucrare compusă cu mai bine de două decenii în urmă și cîntată abia acum, în primă audțiune absolută, de către pianista Mihaela Gavriș. Acest opus de tinerețe se distinge prin măiestria scriiturii, inspirația melodică, fantezia ritmică și armonică, puse în slujba unui conținut de un nobil lirism, cu contraste dinamice în cadrul larg al ambitusului pianistic. Cele trei cîntece pentru bas solo, cvartet de coarde și percuție — *Plouă stupid*, *Frumoasă ești pădurea mea* și *Vin țigăncile* — pe versuri de G. Topirceanu, cuprinse sub genericul *Parodii vocal-instrumentale* — cea mai recentă lucrare a autorului — (interpreți: basul Gheorghe Roșu, cvartetul „Pro Camera“ și Ansamblul de percuție condus de Gr. Pop), au constituit, după opinia noastră, o veritabilă revelație. Coloritul instrumental și vocal variat, caracterul vioi și spiritual al primului cîntec, melodia și armonia deosebit de expresive, care fac din „Frumoasă ești pădurea mea“ o originală pseudo-romantă, sau verva, pitorescul și lirismul plin de duioșie din „Vin țigăncile“, onorează cum se cuvine admirabilul text literar.

Concertul a mai cuprins și *Cinzece pentru copii și instrumente muzicale* pe versuri de Valeria Boiculescu (interpretate de corul clasei a IV-a îndrumat de prof. Rodica Gîrbu și un grup de instrumentiști de la Liceul de artă, sub conducerea lui Constantin Arcu), unde sînt implicate în egală măsură atît valori estetice cît și pedagogice, precum și *Trei coruri pe versuri* de L. Blaga pentru cor mixt, flaut, 2 violonceli și 2 contrabași (ciclu închinat maestrului S. Toduță cu prilejul împlinirii a șapte decenii de viață, de către fostul său discipol), prezentate acum sub o for-

mă revizuită, în primă audțiune absolută, în care imaginile poetice sînt transpuse într-o muzică cu caracter melodico-armonic modal, cu inspirate efecte timbrale, prin intermediul ansamblului vocal-instrumental mai sus menționat. (Interpreți: corul Filarmonicii, Gavril Costea — flaut, Jakab Dula și Adálbort Török — violoncel, Alexandru Szabó și Dorin Marc — contrabas, sub conducerea lui Cornel Groza).

Concertul de vineri, 5 iunie ne-a relevat o dată mai mult, în *Simfonia a VIII-a* de A. Bruckner, excepționalele însușiri dirijorale ale lui Cristian Mandeal, viziunea sa atotcuprinzătoare, capacitatea artistului de asimilare a unui material muzical de asemenea dimesiuni și consistență, pînă la memorizarea în detaliu a partiturii, de care se poate dispensa apoi, în mod absolut justificat, în momentul oficerii actului interpretativ. În ceea ce privește prima lucrare inclusă în program, *Konzertstück pentru 4 corni și orchestră* — de Schumann — una din creațiile mai puțin reprezentative ale compozitorului — ea a prilejuit, mai ales, etalarea virtuțiilor tehnice individuale și colective ale unor excelenți instrumentiști ca: Alexandru Marc, Dăian Lung, Vasile Oprea și Traian Tulbure.

În cele două recitaluri susținute la interval doar de patru zile, împreună cu pianistul Mihai Ungureanu, violonista Mirela Capătă — ale cărei disponibilități interpretative s-au dovedit pînă în prezent notabile — ne-a propus un repertoriu care, atît sub aspectul consistenței, cît și din punct de vedere cantitativ, nu a putut fi asimilat și redat în condiții satisfăcătoare. (Iată și lucrările pentru vioară și pian la care ne-am referit: L. V. Beethoven: *Sonata Kreutzer*, S. Prokofiev: *Sonata nr. 2 în re major* și G. Enescu: *Sonata a III-a op. 25 „în caracter popular românesc“* — luni, 8 iunie; S. Toduță: *Sonata nr. 1*, L. Comes: *Sonata*, E. Terényi: *Sonatina*, V. Herman: *Triptic* și S. Toduță: *Sonata nr. 2* — joi, 11 iunie)...

Cu deosebit interes a fost urmărit — marți, 9 iunie — ultimul recital din „*Integrala sonatelor pentru vioară și clavecin*, de J. S. Bach“ (Sonatele 4, 5 și 6), al lui Ștefan Ruha și al Ecaterinei Botár, ca de altfel și încheierea ciclului „*Integrala divertismentelor și serenadelor de W. A. Mozart*“ în interpretarea Ansamblului de suflători al Filarmonicii, luni, 15 iunie, ambele manifestări desfășurîndu-se și de această dată la Muzeul de artă clujean.

Despre concertul vocal-simfonic al Filarmonicii, dirijat de Emil Simon, cu care prestigiosul ansamblu a concurat în faza republicană a Festivalului Național „Cîntarea României“, vineri — 12 iunie, (în program: V. Herman *Muzică antică*, W. G. Berger: *Concertul pentru vioară și orchestră*, solist Ștefan Ruha și G. Enescu: *Simfonia 1 în mi bemol major*), deși pînă la ora cînd scriem aceste rînduri verdictul juriului încă nu a fost pronunțat, cronicarul are totuși obligația de a-și spune propria-i părere. Mărturisim că rar ne-a fost dat să participăm la o manifestare de acest gen, în care înaltul profesionalism să se îmbine în asemenea măsură cu dăruirea totală a interpreților în timpul realizării actului artistic, fapt soldat cu uluitoare — nu însă și nebanuite — performanțe individuale sau colective, care au făcut, fără exagerare, ca fiecare moment al creațiilor prezentate să se constituie în adevărate revelații. Un sincer și entuziast bravo! am strigat atunci la sfîrșitul concertului, iar acum, pe această cale ținem să aducem fără rezerve, cele mai calde elogii acestui minunat colectiv de autentici artiști!

În finalul stagiunii, Opera Română a prezentat (28 iunie), în premieră absolută, *Chileandra*, balet în două acte (opt tablouri), după nuvela cu același nume de Liviu Rebreanu. (Scenariu de balet — Alexandru Iorga, adaptarea muzical-coregrafică fiind realizată de Carmen Petra-Basacopol, respectiv — Adrian Mușșan). Prin toți factorii săi constitutivi care au acțio-

nat în câmpul estetic ca o unitate complexă, spectacolul a obținut un binemeritat succes. Dar după cum, se cunoaște, atît în teatrul liric cit și în domeniul

Concurs interjudețean de vioară

Incurajat de succesul celor trei ediții anuale (1984—1986) ale concursului interjudețean de creație și interpretare muzicală „G. Dimă”, organizat în colaborare cu Comitetul Județean Cluj al U.T.C. și cu Conservatorul de muzică din Cluj-Napoca, Colegiul Criticilor Muzicali din A.T.M., a inițiat un nou concurs interjudețean de interpretare, avînd de această dată, ca parteneri, Comitetul Județean Dolj al U.T.C. și Filarmonica „Oltenia” din Craiova. Prima ediție a noii competiții, desfășurată în perioada 11—14 iunie 1987, a fost dedicată viorii (următoarea, programată pentru 4—8 mai 1988 va fi un concurs de pian), fiind structurată pe două grupuri de vîrste: A — între 21 și 35 de ani, B — între 16 și 20 de ani, ambele supuse unor probe de maximă exigență, pe parcursul a trei etape, dintre care primele două eliminatorii. Astfel, în etapa I, concurenții au avut de interpretat — la ambele grupe — cîte două mișcări dintr-o partită (grupa B) sau sonată (grupa A) de Bach pentru vioară solo, o parte dintr-un concert de Mozart, un capriciu de Paganini și o lucrare de Enescu (*Impromptu concertant* la grupa B, părțile 1, 2, 3 ale *Impresiilor din copilărie* la grupa A). În etapa a II-a au urmat cîte o sonată (de Beethoven, Brahms, Schubert sau Schumann la grupa B, de Ravel, Debussy, Bartók sau Prokofiev la grupa A), o sonatină (grupa B) sau o sonată (grupa A) de un compozitor român și o piesă de virtuoziitate la alegere, iar în etapa a III-a, cîte un concert cu acompaniamentul orchestrei simfonice a Filarmonicii „Oltenia” (de un grad de dificultate adecvat fiecărei grupe). După cum se poate vedea, cerințele impuse concurenților au fost extrem de riguroase, situîndu-se la nivelul practicat în marile concursuri internaționale de vioară. Dacă, în ciuda acestor înalte exigențe, la concurs s-au înscris 8 concurenți la grupa B și 5 la grupa A, aceasta înseamnă că s-au găsit în total 13 tineri violoniști — veniți din București, Cluj-Napoca, Iași, Brașov, Craiova — capabili să înfrunte rigorile unei competiții de asemenea anvergură, ceea ce mi se pare extrem de semnificativ. În bună măsură, toți aceștia erau bine cunoscuți de membrii Colegiului Criticilor Muzicali, ca urmare a participării lor la diferite Gale de tineri concertiști sau la festivalul „Tineri talente” de la Rîmnicu Vilcea, dar numai în cadrul concursului, cînd au fost supuși unor probe comparabile, s-a putut realiza o ierarhizare de către un juriu de specialitate (alcătuit din Ștefan Gheorghiu — președinte, Modest Cichirdan — vice-președinte, Daniel Podlovski, Cornelia Bronzetti, Valeriu Maior, Alfred Hoffman, Dumitru Avakian — membri). Dacă în etapa a II-a au ajuns 11 din cei 13 concurenți, dar în etapa finală numai 4 — cîte 2 la fiecare grupă —, aceasta atestă cît de departe a mers exigența juriului. Dintre aceștia 4 s-au desemnat și violoniștii distinși cu premiile concursului.

La grupa „mare”, premiul I (denumit „Dinu Lipatti”) a fost decernat pe bună dreptate Luminiței Rogacev, care a strălucit pe parcursul etapelor, mai ales în *Ciacona* de Bach, în *Sonata a III-a* de Enescu, în *Sonata a III-a* de Ysaye și — în final — în *Concertul de vioară* de Brahms, impunîndu-se prin varietatea coloristică, puterea de comunicare, siguranța intonației, expresia directă, unind temperamentul cu luciditatea. În continuarea palmaresului, premiul II a fost conferit Luminiței Burcă, o violonistă de mare seriozitate și ardere expresivă, admirabilă în *Impresiile din copilărie* de Enescu, în *Sonata* de Debussy, în *Capriciul vienez* de Kreisler și în *Concertul de Glazunov*, datorită sunetului consistent, fermității tră-

Moment din baletul „Ciuleandra”

baletului, muzica reprezintă, în ultimă instanță, elementul de bază inițial care, prin logica sa intrinsecă, prin greutatea specifică a ideilor ce-i determină întreaga evoluție, constituie suportul pe care se vor clădi mai apoi toate celelalte valori ale unui spectacol. Obligată la o exprimare cît mai concisă (menționăm că personajul principal, Puiu Faranga, se află activ și permanent în scenă), Carmen Petra Basacopol a creat o partitură muzicală a cărei execuție durează mai puțin de o oră, fapt ce se reflectă în mod direct în realizarea celor opt tablouri, cu atmosfera lor proprie, prin transfigurarea elementului folcloric pînă la nivelul unor esențe cu rol simbolic. Astfel, ritmul, ca factor primordial, apare diversificat nu numai în structurile sale orizontale sau pe verticală, ci și sub aspectul caracterului, datorită variațiilor impulsului dinamice provenite din utilizarea, cu deosebită suplețe și rafinament, a unui amplu aparat orchestral. Totuși, pentru compozitoare, retro-viziunea demersului literar a constituit, după opinia noastră, o problemă a cărei rezolvare poate comporta discuții, deoarece abia în actul al doilea (tabloul 5), rememorarea faptelor din care se articulează acțiunea surprinde momentul dansului „Ciuleandra”, al cărui motiv binecunoscut în spațiul nostru autohton — și pe care, de ce să n-o spunem, îl așteptam dominînd obsesiv, sub diferite ipostaze caracterologice, întreaga muzică — apare, dovedindu-și în continuare, pînă în final, virtuțile sale în gradarea tensiunilor muzicale și în planul dramaturgiei spectacolului.

Casiu BARBU